

1.Код: ВВ.1.28

2.Назва: **СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ТУРИСТИЧНІ РИНКИ**

3.Тип (обов'язковий / вибірковий): вибірковий

4.Цикл (короткий, перший, другий / третій): професійної підготовки

5.Рік навчання, коли пропонується цей компонент: четвертий

6.Семестр/триместр, коли забезпечується компонент: 8 семестр

7.Кількість встановлених кредитів ЄКТС: 3

8.Прізвище лектора: Бойко В.В.

9.Результати навчання:

знання: історії розвитку ринку спеціалізованого туризму в світі та в Україні; формування та функціонування індустрії спеціалізованого туризму; основних понять і термів, якими прийнято оперувати, розкриваючи зміст і завдання дисципліни у розкритті специфіки та географії туристичних послуг на сучасному етапі розвитку спеціалізованих ринків туризму; туристичних умов та ресурсів, що впливають на формування спеціалізованих ринків; механізм організації транспортних перевезень та діяльність туристичної галузі; правових аспектів турдіяльності та туристичної політики держав світу в аспекті надання спеціалізованих туристичних послуг; факторів формування і тенденції міжнародних туристських потоків в межах спеціалізованих ринків.

вміння: на основі аналізу природних, культурно-історичних та соціально-економічних умов території встановлювати географічні та соціокультурні закономірності розвитку спеціалізованих туристичних ринків регіонів світу та України; сформувати релевантну інформаційну базу щодо організації спеціалізованого туризму, визначити вимоги щодо особливостей організації спеціалізованого туризму в робот підприємств індустрії туризму; враховувати кон'юнктуру ринку спеціалізованих туристських послуг; працювати з науковою літературою; вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах щодо функціонування різноманітних туристичних ринків, що виникають під час господарської діяльності їх суб'єктів; аналізувати ефективність управлінських рішень з точки зору їх подальшого розвитку; розробляти стратегію розвитку та удосконалення діяльності туристичної галузі, визначити її місце та роль в економіці держав світу та України в окремих спеціалізованих туристичних ринках; на практиці застосовувати отримані знання.

компетентності: здатність до аналізу сучасного стану розвитку спеціалізованих туристичних ринків в світі і в Україні; здатність до теоретичного осмислення та практичного розв'язування проблем, що виникають під час діяльності суб'єктів туристичних ринків; здатність професійно оцінювати конкретну ситуацію у межах міжнародного турринку; здатність здійснювати аналіз та прогноз ситуації щодо розвитку подій у межах світового спеціалізованого турринку; розвиток організаторських й управлінських здібностей; вміння приймати професійні рішення з урахуванням їх соціально-економічних наслідків для розвитку туристичної галузі, забезпечуючи безпеку туристів; володіння правовими аспектами розвитку спеціалізованого туризму.

10.Форми запровадження (аудиторне/ дистанційне навчання): аудиторне

11.Зміст курсу:

Тема 1. Ринок послуг: спеціалізовані туристичні послуги

Вступ до вивчення ринку туристичних послуг. Сутність, структура та функції ринку туристичних послуг. Історія формування ринку туристичних послуг. Ринок як економічна основа розвитку сфери туристичних послуг. Структура спеціалізованих туристичних ринків. Туристична послуга та її особливості. Попит та споживання в МТБ. Мотивація споживачів у туризмі та її моделювання. Сегментація міжнародного туристичного ринку. Явище «культурного шоку» та його подолання. Специфіка форми міжнародного бізнесу. Ефект насичення в туризмі. Спільні цілі учасників створення турпакету. Чинники розвитку туристичного бізнесу в світі та Україні. Стратегія виходу України на світовий ринок туристичних послуг.

Тема 2. Специфіка формування попиту та пропозиції на спеціалізованих туристичних ринках.

Умови і чинники формування попиту. Класифікація умов і чинників, їх вплив на формування попиту та послуги туризму. Стиль життя як інтегральний чинник туристичного попиту. Критерії класифікації стилів життя та структури вільного часу. Характеристика туристичного попиту. Поведінка споживачів. Структура витрат туриста. Мотиваційні пріоритети і процес прийняття рішень. Тип і характерні ознаки поведінки споживачів спеціалізованих туристичних послуг.

Тема 3. Інвестиційно-інноваційна діяльність на спеціалізованих туристичних ринках держав світу.

Інноваційний менеджмент як система управління розвитком туристичної фірми. Характеристика інноваційних підприємств. Інновації як об'єкт інноваційного менеджменту. Типи інновацій в спеціалізованому туризмі. Інноваційні процеси як інструмент реалізації прогресу. Життєві цикли інновацій. Управління інвестиційними програмами розвитку туризму. Оцінка інвестиційної діяльності. Характеристика об'єкту інвестування. Формування інвестиційних програм. Структура інвестиційних програм. Організація фінансування інвестиційної програми у розвитку спеціалізованого туризму. Вибір інвестиційних проектів за економічними критеріями на спеціалізованих туристичних ринках.

Тема 4. Спеціалізовані туристичні організації.

Співробітництво з ЮНВТО та її вплив на розвиток міжнародного туристичного бізнесу. Передумови співробітництва. Основні напрямки діяльності. Пріоритетність розвитку співробітництва України з ЮНВТО. Аналіз в'їзного та виїзного туристичного потоку за туристичними макрорегіонами світу за даними ЮНВТО. Частка міжнародного туризму у валовому світовому продукті. Системно-структурні характеристики соціокультурного потенціалу та методи дослідження його впливу на ефективність туристичної сфери регіону. Соціокультурні чинники та фактори туризму в регіонах світу та України. Ефективність використання соціокультурного потенціалу в процесі інтернаціоналізації спеціалізованих туристичних ринків.

Тема 5. Становлення і розвиток спеціалізованого туризму в Україні.

Теоретико-методологічні засади дисципліни в контексті досліджень розвитку спеціалізованого туризму в Україні. Фундатори національного спеціалізованого туризму. Етапи розвитку спеціалізованого туризму. Історичні етапи розвитку релігійного туризму. Історичні етапи розвитку ділового туризму. Історичні етапи розвитку екологічного туризму. Розвиток подієвого туризму. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму та його перспективи.

Тема 6. Ринок готельних послуг і тенденції його розвитку. Спеціалізований ринок послуг лікувально-оздоровчого туризму.

Лікувально-оздоровчий туризм у світі та в Україні: статистика та основні тенденції. Система таймшеру у Ікурортній справі: засади, принципи та функціональні можливості. Загальні риси та тенденції розвитку ринку лікувально-оздоровчого туризму. Анімаційно-дозвіллева діяльність в санаторно-курортних організаціях.

Суть поняття СПА в контексті «лікувально-оздоровчого туризму». Класифікація СПА. Методи оздоровлення, що використовуються у СПА. Завдання та перспективи СПА в світі та Україні.

Порядок та правила забезпечення санаторно-курортного лікування в Україні. Клімат як лікувальний чинник. Кліматолікування. Провідні курорти світу та України.

Тема 7. Спеціалізований ринок послуг паломницько-релігійного туризму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку релігійного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку паломницьких послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку релігійно-паломницьких туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України. Загальна характеристика видів релігійного туризму. Основні центри паломництва християнських конфесій. Центри паломництва світових релігій. Характеристика мотивації паломництва. Особливості організації релігійного туризму. Провідні релігійні та паломницькі центри світу і України.

Тема 8. Спеціалізований ринок послуг ділового туризму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку ділового туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку ділових послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку ділових туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України. Розвиток ринку медичних послуг. Розвиток ринку освітянських послуг.

Сутність, роль та значення ділового туризму; загальна характеристика та особливості політичних заходів; наукові ділові заходи; комерційні ділові заходи: виставки, ярмарки; професійні ділові заходи; інсентів туризм; суспільні ділові заходи; особливості обслуговування ділового сегменту споживачів готельними і туристськими підприємствами; конференц -зали і бізнес-центри; сучасні інформаційні ресурси для ділового туризму; конференц-пакети; кадри в діловому туризмі; світовий досвід розвитку ділового туризму.

Тема 9. Спеціалізований ринок послуг круїзного туризму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку круїзного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку круїзних послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку круїзних туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України.

Техніко-економічні особливості водного транспорту та його роль в обслуговуванні туристів. Матеріально-технічна база водного транспорту. Класифікація туристичних водних засобів перевезення. Організація туристичних подорожей водним транспортом.

Перевезення пасажирів внутрішніми водними артеріями. Особливості морських перевезень. Типологія круїзів і круїзних маршрутів. Формування ціни круїзу. Класи суден. Характеристика основних круїзних регіонів світу. Сучасний стан круїзного ринку України і світу. Взаємодія туроператорів і судновласників в організації перевезень туристів.

Тема 10. Спеціалізований ринок послуг екстремального туризму та альпінізму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку спортивного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку спортивних послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна

міжнародна структура ринку спортивних туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг.

Основні поняття і характеристики спортивного туризму. Принципи організації спортивного туризму. Основні принципи управління в спортивному туризмі. Залучення, відбір і оцінка ефективності спортивного туризму.

Схема і мережевий графік організації туристичного походу. Власне і групове спорядження. Організація спортивно-комерційних турів і їх особливості. Розрахунок собівартості спортивно-комерційних турів.

Поняття про екстремальний туризм. Водні види екстремального туризму. Наземні види екстремального туризму. Гірські види екстремального туризму. Повітряні види екстремального туризму. Екзотичні види екстремального туризму.

Історія - пам'ятні дати світового і українського альпінізму. Альпінізм за кордоном. Техніка альпінізму. Різновиди альпінізму. Класифікація маршрутів в альпінізмі. Суспільне значення альпінізму.

Тема 11. Спеціалізований ринок послуг подієвого та гастрономічного туризму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку івентивного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку івент-послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний і економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку івент-послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних івент-ринків держав світу та України.

Основні дефініції етнографічного туризму. Історична довідка розвитку етнографічного туризму. Класифікація основних етносів і етнографічних об'єктів.

Карнавали і фестивалі світу. Бразильський карнавал і його особливості. Венеціанський карнавал. Історія розвитку і характеристика. Гоанський карнавал. Індія. Характеристика карнавалів Німеччини і Нового Орлеана. Карнавали Ніцци, Базеля і Тенеріфе. Карибський карнавал. Фестивалі України. Гастрономічні фестивалі в світі та в Україні. Історичні фестивалі в Україні. Етнічні фестивалі України та їх характеристика.

Тема 12. Спеціалізований ринок послуг екологічного та нільського туризму.

Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку еко-туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку туристичних еко-послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку туристичних еко-послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків екологічного та сільського туризму держав світу та України.

Основні поняття і характеристики екологічного туризму. Принципи організації екологічного туризму. Види екологічного туризму. Організація екологічних турів. Основні вимоги до екотурів. Комплектування туристичних груп. Організація роботи керівника туристичної групи. Проектування екотурів. Сутність поняття «безпека в екотуризм», фактори небезпеки виникнення екстремальних ситуацій в туристичному поході. Екологічне виховання туристів як необхідна умова екологічної безпеки туристичної діяльності. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища в екологічному туризмі.

12.Рекомендоване або обов'язкове вивчення й інші навчальні ресурси / засоби:

Базова

1. Горіна Г.О. Світовий ринок туристичних послуг [Текст] : конспект лекцій / Г.О. Горіна; ДонНУ ЕТ. - Кривий Ріг, 2016. — 110 с.
2. Новикова В. І. Рекреація. Туризм. Географія [Текст] : зб. авт. ст. / В. І. Новикова. - Черкаси : Вовчок О. Ю., 2013. - 524 с.
3. Божидарник Т. Міжнародний туризм / Т. Божидарник // Київ: Центр навчальної літератури , 2019. - 312 с.
4. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. - К. : Знання, 2008. - 661 с.
5. Стельмах О.А. Спеціалізований туризм. [Електронний ресурс]: курс лекцій для студ. ден. та заоч. форм навчання спец. 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)» / О.А. Стельмах. — Донецьк: [ДонНУЕТ], 2011.
6. Стельмах О.А. Спеціалізований туризм: Методичні вказівки для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання, напрямок підготовки „Туризм”. - Донецьк: ДонНУЕТ ім. М. Туган- Барановського, 2011.- 96 с.
7. Смаль І. В., Жирак Л. М., Мальована О. Г. Туристичне країнознавство: Європейський туристичний регіон : навч. посіб. / за ред. І.В.Смаля : Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 180 с.
8. Парфіненко П., Лиман С., Посохов І. Історія туризму / П. Парфіненко, С. Лиман, І. Посохов // Київ: Університетська книга, 2018. - 372 с.

Додаткова

1. Поколотна М. М. Рекреаційна географія : навчальний посібник. – Харків : ХНАМГ, 2012. –275 с.
2. Редько В. Є. Основи туризмознавства : посібник до самостійного вивчення дисципліни / В. Є. Редько. –Дніпропетровськ : Біла К. О., 2014. –63 с.
3. Філософські нариси туризму: Науково-навчальне видання / За редакцією Пазенка В.С. — К.: Український Центр Духовної культури, 2005. -328 с.

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. -Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
3. UNWTO [Електронний ресурс]: - Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).

13.Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання:

лекції, лабораторні заняття, консультування, робота в науково-дослідній групі, самостійна робота.

14.Форми та критерії оцінювання:

Поточний контроль та оцінювання виконання завдань на лабораторних заняттях, оцінювання контрольних модульних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань. Підсумковий контроль, екзамен у II семестрі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS. Критерії оцінювання.

Накопичення балів протягом семестру

	<i>Вид діяльності</i>	<i>Кількість балів за дидактичну одиницю</i>	<i>Кількість лекцій, практичних робіт тощо</i>	<i>Загальна кількість балів</i>
	2	3	4	5
	Виконання практичних робіт	3	18	30
	Модульна контрольна робота	10	2	20
	Творча робота/реферат	10	5	50
	Результати поточного			100
	Загальна кількість балів			100
	Підсумкова оцінка			100

Оцінка за 100-бальною шкалою університету	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	Диференційована оцінка	Оцінка у формі заліку	
90 -100	5(відмінно)	Зараховано	A
80-89	4(добре)		B
70-79	3(задовільно)		C
65-69			D
60-64			E
35-59	2 (незадовільно з можливістю повторного складання)	Не зараховано - з можливістю складання заліку	FX
0-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Не зараховано - з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	F

15. Мова викладання: українська